

Departamento di
Enseñansa Aruba

Generiek kwalificatiedocument voor het Arubaanse Beroepsonderwijs

BURGERSCHAP

Kwalificatie-eisen – ABO-kwalificatieniveau 1 en 2

Kwalificatie-eisen – ABO-kwalificatieniveau 3 en 4

Geldig vanaf
Augustus 2021

Colofon

Dit document is een uitgave van Departamento di Enseñansa Aruba (DEA) voor de generieke kwalificatie-eisen voor het beroepsonderwijs. Dit document is geldig vanaf augustus 2021. Het is toegestaan delen van de uitgave voor intern gebruik te kopiëren, mits de bron wordt vermeld.

Voorwoord

Voor u liggen de generieke kwalificatie-eisen voor burgerschap in het beroepsonderwijs. In het kader van de vernieuwing van de beroepskwalificatiestructuur dienen de beroepskwalificatie-eisen gewijzigd te worden. De generieke kwalificatie-eisen zijn geldig voor alle opleidingen die de vernieuwing invoeren.

Inhoudsopgave

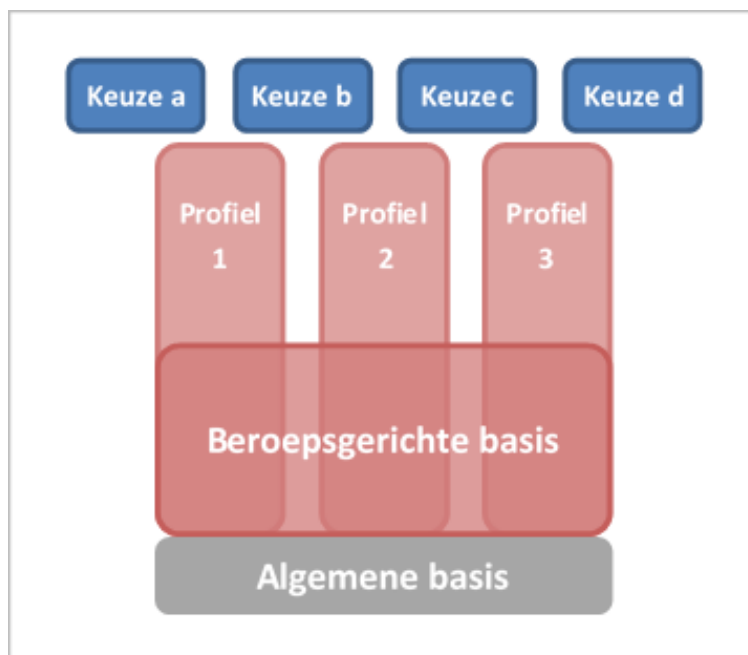
Colofon	3
Voorwoord	4
Inhoudsopgave	5
Inleiding	6
1. Overzicht van de generieke onderdelen voor het beroepsonderwijs	7
2. De generieke onderdelen voor het beroepsonderwijs	8
3. Examen	10
4. De generieke kwalificatie-eisen voor burgerschap	11

Inleiding

Elke kwalificatie voor het beroepsonderwijs bestaat uit kwalificatie-eisen voor het beroep, kwalificatie-eisen voor de keuzedelen en generieke kwalificatie-eisen.

Een kwalificatiedocument (BKD) bevat de kwalificatie-eisen voor een of meerdere beroepen en bestaat uit:

1. Het basisdeel (B), dat gevormd wordt door:
 - 1a. De generieke onderdelen. Deze zijn door de landelijke overheid geformuleerd. Het betreft de onderdelen:
 - Taal & Communicatie;
 - Rekenen;
 - Loopbaan en burgerschap.
 - 1b. De beroepsspecifieke onderdelen. Dit betreft gemeenschappelijke kerntaken en werkprocessen voor het gehele kwalificatiedocument.
2. Het profieldeel (P). Profielen bestaan uit kerntaken (K) en werkprocessen (W) waarbij de kwalificaties in dit kwalificatiedocument van elkaar verschillen.
3. Een verwijzing naar het keuzedeel (D). Het keuzedeel vergroot de arbeidsmarktkansen van de student of vergemakkelijkt de doorstroom naar een vervolgstudie. Het vormt als het ware een 'plus' op het diploma.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 van dit document staat een overzicht van de generieke onderdelen die in het beroepsonderwijs worden aangeboden met daarbij de aanduiding van het beheersingsniveau en bijhorende beroepskwalificatieniveau. Hoofdstuk 2 betreft een korte omschrijving van de generieke onderdelen. Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de domeinen en de verdeling van het centraal examen en het schoolexamen. Hoofdstuk 4 bevat de kwalificatie-eisen die de deelnemer aan het eind van de beroepsopleiding dient te beheersen.

1. Overzicht van de generieke onderdelen voor het beroepsonderwijs

Onderstaande tabel bevat een overzicht van alle generieke onderdelen die aangeboden worden in het beroepsonderwijs op Aruba. Tevens staat het verband vermeld tussen het beheersingsniveau en het Arubaanse beroepsonderwijs (ABO) kwalificatieniveau. Het beheersingsniveau verwijst naar de internationale niveau-aanduiding die gebruikt wordt in het Common European Framework For Languages¹ en het referentiekader voor taal en rekenen in Nederland.

Tabel 1.1 Generieke onderdelen

Generieke Onderdelen		
Taal en communicatie	Beheersingsniveau	ABO-kwalificatieniveau (route)
Papiamentu	1F/A2	ABO-niveau 1 (arbeidsmarktroute)
	2F/B1	ABO-niveau 1 (doorstroomroute)
		ABO-niveau 2 en 3
	3F/B2	ABO-niveau 4 (arbeidsmarktroute)
Nederlands	Instroomniveau/A1	ABO-niveau 1 (arbeidsmarktroute)
	1F/A2	ABO-niveau 1 (doorstroomroute)
		ABO-niveau 2 en 3 (arbeidsmarktroute)
	2F/B1	ABO-niveau 2 en 3 (doorstroomroute)
		ABO-niveau 4 (arbeidsmarktroute)
3F/B2	ABO-niveau 4 (doorstroomroute)	
Engels	Instroomniveau/A1	ABO-niveau 1 (arbeidsmarktroute)
	1F/A2	ABO-niveau 1 (doorstroomroute)
		ABO-niveau 2 en 3 (arbeidsmarktroute)
	2F/B1	ABO-niveau 2 en 3 (doorstroomroute)
		ABO-niveau 4 (arbeidsmarktroute)
3F/B2	ABO-niveau 4 (doorstroomroute)	
Rekenen	Beheersingsniveau	ABO-kwalificatieniveau (route)
	1F	ABO-niveau 1 (arbeidsmarktroute)
	2F	ABO-niveau 1 (doorstroomroute)
		ABO-niveau 2 en 3
	3F	ABO-niveau 4 (arbeidsmarktroute)
Loopbaan		ABO-kwalificatieniveau (route)
		ABO-niveau 1, 2, 3 en 4
Burgerschap		ABO-kwalificatieniveau (route)
		ABO-niveau 1 en 2
		ABO-niveau 3 en 4

¹ Common European Framework For Languages of ERK, Council of Europe 2001

2. De generieke onderdelen voor het beroepsonderwijs

Het beroepsonderwijs gaat volgens de nieuwe beroepskwalificatie structuur (BKS) werken. Het doel van deze vernieuwing is dat de opleidingen kwalitatief goede en up-to-date programma's bevatten, volgens internationaal erkende beroepskwalificatie niveaus en standaarden. Voortaan bestaat de opleiding uit een basisdeel, een profieldeel en een keuzedeel. Dankzij deze stevige opbouw is de samenhang duidelijker. Er is beter beschreven aan welke eisen een deelnemer moet voldoen om een diploma te behalen, bijvoorbeeld welke kennis en vaardigheden nodig zijn.

De nieuwe structuur voor het beroepsonderwijs moet voor verschillende verbeteringen zorgen:

- kwalificatie als een beginnende beroepsbeoefenaar;
- herkenbaar onderwijsprogramma voor het bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en deelnemers;
- integratie van kennis, vaardigheden en houding;
- praktijkgericht onderwijs;
- aansluiting met vervolgonderwijs;
- doorlopende leerlijn tussen de kwalificatieniveaus;
- maatschappelijke participatie.

Het BKD beschrijft de eisen waaraan een deelnemer moet voldoen om zijn diploma te behalen. Elk BKD bevat een of meer kwalificaties en iedere kwalificatie leidt tot een diploma. Elke kwalificatie voor het beroepsonderwijs bestaat uit kwalificatie-eisen voor het beroep, kwalificatie-eisen voor de keuzedelen en generieke kwalificatie-eisen. De generieke onderdelen zijn:

Taal & Communicatie

Het generieke onderdeel taal & communicatie maakt deel uit van elke kwalificatie in het kwalificatiedocument. Taal & communicatie bereidt deelnemers voor talen te gebruiken om te leren en om zich in verschillende contexten en situaties te uiten. Het gaat hierbij om basiskennis en -vaardigheden die van belang zijn voor het vervolgonderwijs en sociale redzaamheid van alle deelnemers. De kwalificatie-eisen voor dit generieke onderdeel zijn te vinden in het document: Generiek kwalificatiedocument voor het Arubaanse Beroepsonderwijs - Taal & Communicatie. Deze kwalificatie-eisen komen overeen met het Common European Framework For Languages. Een belangrijk uitgangspunt is dat het generieke onderdeel taal en communicatie meertaligheid stimuleert. Waarbij de moedertaal een belangrijke basis is om de andere talen te leren. Deze benadering wordt "Mother tongue based multilingual education" genoemd. Op Aruba is Papiamentu de meest gesproken taal en is een belangrijke basis om de andere talen zoals Nederlands en Engels, te leren.

Rekenen

Het generieke onderdeel rekenen maakt deel uit van elke kwalificatie in het kwalificatiedocument. De kwalificatie-eisen voor rekenen zijn van belang in het dagelijks leven. Het gaat hierbij om basiskennis en -vaardigheden die van belang zijn voor het succesvol doorlopen van het onderwijs en voor sociale redzaamheid van alle deelnemers. De kwalificatie-eisen voor dit generieke onderdeel zijn te vinden in het document: Generiek kwalificatiedocument voor het Arubaanse Beroepsonderwijs – Rekenen. Deze kwalificatie-eisen komen overeen met het referentiekader voor rekenen in Nederland.

Loopbaan

Het generieke onderdeel loopbaan maakt deel uit van elke kwalificatie in het kwalificatiedocument. De kwalificatie-eisen voor loopbaan zijn van belang voor het vormgeven van de loopbaan van de deelnemer en dragen daarnaast bij aan ondernemerschap en de persoonlijke ontplooiing van de deelnemers. Het gaat hierbij om het geven van sturing bij het vinden van betekenisvol werk of vervolgonderwijs dat aansluit op eigen kwaliteit, mogelijkheden, waarden en motieven. De kwalificatie-eisen voor dit generieke onderdeel zijn te vinden in het document: Generiek kwalificatiedocument voor het Arubaanse Beroepsonderwijs – Loopbaan.

Burgerschap

Het generieke onderdeel burgerschap maakt deel uit van elke kwalificatie in het kwalificatiedocument. Burgerschap bereidt deelnemers voor op participatie in de maatschappij, als een kritische burger die initiatieven neemt en die sterke normen en waarden heeft. Het gaat hierbij om de participatie in formele zin (stemmen bij officiële verkiezingen) en in meer (inter)actieve vormen van betrokkenheid in de maatschappij.

Het gaat hierbij ook om actuele onderwerpen zoals: duurzaamheid, gezondheid, veiligheid, internationalisering, ondernemerschap, interculturaliteit en levensbeschouwing. Daarnaast speelt een grote rol het ontwikkelen van de 21^e-eeuwse competenties voor levenslang leren en een duurzame samenleving op Aruba en de wereld.

De kwalificatie-eisen voor dit generieke onderdeel zijn te vinden in hoofdstuk 4 van dit document: Generiek kwalificatiedocument voor het Arubaanse Beroepsonderwijs – Burgerschap.

3. Examen

Voor burgerschap geldt een inspanningsverplichting. De instelling neemt burgerschap in het onderwijsprogramma op en legt in de onderwijs- en examenregeling (OER) vast waaraan de deelnemer/student moet voldoen.

De inspanningsverplichting kan uit de volgende onderdelen bestaan, die in een portfolio wordt verzameld als bewijs:

- schriftelijke toetsen
- mondelinge toetsen
- praktische opdrachten

De inspanningsverplichting voor burgerschap heeft betrekking op de volgende domeinen:

- Domein 1: Politiek-juridisch burgerschap
- Domein 2: Economisch burgerschap
- Domein 3: Sociaal-maatschappelijk burgerschap
- Domein 4: Vitaal burgerschap

Examenplan

Een instelling is verantwoordelijk om een examenplan vast te leggen. Een examenplan is een plan waarin, per kwalificatie en cohort, alle exameneenheden staan waaraan een student moet voldoen, inclusief de bijbehorende beslisregel, exameninhoud, examenvorm, examenduur, resultaat en weging.

Eisen voor certificaat en diplomering

Voor een certificaat moet de deelnemer aan alle kwalificatie-eisen voldoen van het desbetreffende generieke onderdeel.

Om in aanmerking te komen voor een diploma moet de deelnemer voldoen aan alle kwalificatie-eisen van alle examenonderdelen. De deelnemer moet een onderdeel met een voldoende of goed hebben behaald. Het gaat om de volgende examenonderdelen:

- Beroepsgerichte eisen: een voldoende of goed voor alle kerntaken en werkprocessen die gelden voor de desbetreffende kwalificatie;
- Generieke kwalificatie-eisen taal en communicatie: een voldoende of goed voor alle kwalificatie-eisen die gelden voor Papiamento, Nederlands en Engels voor het desbetreffende kwalificatieniveau;
- Generieke kwalificatie-eisen rekenen: een voldoende of goed voor alle kwalificatie-eisen die gelden voor het desbetreffende kwalificatieniveau;
- Generieke kwalificatie-eisen loopbaan en burgerschap: voldaan, zoals het vastgesteld is in de OER voor het desbetreffende kwalificatieniveau;
- Beroepspraktijkvorming (BPV): Met goed gevolg hebben afgesloten waarbij het oordeel van het leerbedrijf is betrokken;
- Keuzedelen: voldoen aan keuzedeelverplichting en een examenresultaat per keuzedeel.

4. De generieke kwalificatie-eisen voor burgerschap

De kwalificatie-eisen zijn per domein (hoofdonderwerpen) uitgewerkt. Per domein zijn taken en kenmerken van de taakuitvoering beschreven. Een taak binnen de generieke onderdelen wordt gedefinieerd als een doelgerichte actie die als noodzakelijk wordt beschouwd om een deelnemer van het beroepsonderwijs voor te bereiden voor participatie in de maatschappij en voor het vervolgonderwijs. Een taak wordt beschreven als een leeruitkomst dat aangeeft wat een deelnemer moet kennen en kunnen na afronding van een leerproces binnen het beroepsonderwijs. Per taak worden er kenmerken van de taakuitvoering beschreven, deze zijn ook leeruitkomsten. De leeruitkomsten van taken en kenmerken van de taakuitvoering zijn op een verschillend abstractieniveau beschreven. De leeruitkomsten van de kenmerken van de taakuitvoering zijn leerresultaten die onder de desbetreffende taak vallen.

Het generieke onderdeel burgerschap bereidt deelnemers voor op participatie in de maatschappij. De kwalificatie-eisen zijn verdeeld in 4 domeinen: politiek-juridisch burgerschap, economisch burgerschap, sociaal en maatschappelijk burgerschap en vitaal burgerschap. In de eerste paragraaf worden per domein de kwalificatie-eisen beschreven die geldig zijn voor ABO-kwalificatieniveau 1 en 2. In de tweede paragraaf worden per domein de kwalificatie-eisen beschreven die geldig zijn voor ABO-kwalificatieniveau 3 en 4.

4.1 Kwalificatie-eisen burgerschap – ABO-kwalificatieniveau 1 en 2

Burgerschap (ABO-niveau 1 en 2)	
Domein 1: Politiek-juridisch burgerschap	
Taak 1	
	De deelnemer kan participeren aan politieke besluitvorming en beleidsbeïnvloeding.
Kenmerken van de taakuitvoering	
1.	De deelnemer herkent de werking (kenmerken en het functioneren) van de parlementaire democratie en democratische rechtsstaat.
2.	De deelnemer kan een aantal maatschappelijke dilemma's benoemen en aangeven op welke wijze hierover besluiten worden genomen.
3.	De deelnemer herkent de basiswaarden van onze samenleving en kan dit toepassen in zijn handelen en meningsvorming.
4.	De deelnemer kan relevante informatie/bronnen verzamelen voor beleidsbeïnvloeding en kan de informatie beoordelen door onderscheid te maken tussen feiten en meningen.
5.	De deelnemer herkent verschillende vormen van inspraak binnen en buiten de instelling
6.	De deelnemer herkent de verschillende politieke stromingen en kan zijn mening hierover geven.
7.	De deelnemer herkent de oorzaak en gevolgen bij een aantal politieke keuzes.
8.	De deelnemer kan een dialoog/discussie/debat voeren om tot besluitvorming/beleidsbeïnvloeding te komen en kan hierbij feedback geven en/of ontvangen.
9.	De deelnemer kan onrechtvaardige situaties herkennen.

10. De deelnemer kan bij besluitvorming een vergelijking maken tussen individuele belangen en collectieve belangen.
11. De deelnemer kan aangeven hoe hij een bijdrage heeft geleverd aan de besluitvorming in een groep.

Burgerschap (ABO-niveau 1 en 2)

Domein 2: Economisch burgerschap

Taak 1

De deelnemer kan participeren aan het arbeidsproces en de arbeidsgemeenschap, waar hij deel van uitmaakt, en kan aangeven hoe hij een bijdrage hieraan heeft geleverd.

Kenmerken van de taakuitvoering

1. De deelnemer kan regels van zijn werkomgeving toepassen.
2. De deelnemer kan aangeven wat de rechten en plichten zijn als werknemer en kan aangeven welke weg te bewandelen.
3. De deelnemer kan aantonen dat hij gebruik maakt van andermans spullen, op een zorgvuldige en verantwoordelijke manier.
4. De deelnemer kan aantonen dat zijn kleding/uiterlijk past bij zijn werkomgeving.
5. De deelnemer kan aantonen dat hij voorzichtig omgaat met vertrouwelijke informatie die, tijdens het deelnemen aan het arbeidsproces en de arbeidsgemeenschap, naar voren komt.
6. De deelnemer kan aantonen dat hij zijn afspraken nakomt wanneer hij deelneemt aan het arbeidsproces en de arbeidsgemeenschap.
7. De deelnemer kan aantonen dat hij verantwoordelijkheid neemt voor eigen handelen wanneer hij deelneemt aan het arbeidsproces en de arbeidsgemeenschap.
8. De deelnemer kan aantonen dat hij positieve en negatieve feedback kan ontvangen over zijn werkhouding en kan aantonen dat hij acties onderneemt ten opzichte van de ontvangen feedback.
9. De deelnemer kan aantonen dat hij initiatieven neemt om andere werkzaamheden uit te voeren als hij klaar is met zijn taken.
10. De deelnemer kan aantonen dat hij initiatieven neemt om verbeteringen aan te dragen in zijn werkomgeving en professionele ontwikkeling.

Taak 2

De deelnemer kan participeren als een consument in de maatschappij op een adequate en verantwoordelijke wijze.

Kenmerken van de taakuitvoering

1. De deelnemer kan een overzicht geven van zijn inkomsten en uitgavenpatroon en kan bij aankoop van producten en diensten rekening houden met zijn inkomen en uitgavenpatroon.
2. De deelnemer kan onderscheid maken tussen reclames en feitelijke informatie.
3. De deelnemer kan voldoende en relevante en feitelijke informatie verzamelen over het product en/of de dienst.

4. De deelnemer kan aangeven wat de voordelen en nadelen zijn van het aan te schaffen product en/of de dienst op basis van de opgezochte informatie.
5. De deelnemer kan beargumenteren welk product en/of welke dienst het meest geschikt is, op basis van opgezochte informatie over het product of de dienst.
6. De deelnemer kan op basis van zijn ervaring met het aangekochte product en/of de dienst beargumenteren of het een goede aankoop of miskoop is.
7. De deelnemer kan zich beroepen op zijn consumentenrechten.

Burgerschap (ABO-niveau 1 en 2)

Domein 3: Sociaal-maatschappelijk burgerschap

Taak 1

De deelnemer kan een actieve bijdrage leveren aan een duurzame samenleving.

Kenmerken van de taakuitvoering

1. De deelnemer herkent de grondrechten en plichten van onze samenleving.
2. De deelnemer herkent de aspecten van breed geaccepteerde sociale omgangsnormen en kan dit toepassen in verschillende situaties.
3. De deelnemer herkent de kenmerken van ethisch en integer handelen en kan dit toepassen.
4. De deelnemer herkent de kenmerken van een duurzame samenleving.
5. De deelnemer kan een toelichting geven van de maatschappelijke dilemma's en kan zijn mening hierover onderbouwen met relevante en feitelijke informatie.
6. De deelnemer herkent de verschillende (sub)culturen in onze samenleving en kan de kenmerken hiervan beschrijven.
7. De deelnemer kan aantonen dat hij in zijn gedrag en opvatting de culturele verscheidenheid in onze samenleving waardeert.
8. De deelnemer kan het doel en de invloed van sociale en professionele netwerken toelichten met relevante en feitelijke informatie.
9. De deelnemer kan aantonen dat hij actief deelneemt aan activiteiten die bijdragen aan mogelijke verbeteringen voor een duurzame samenleving.

Domein 4: Vitaal burgerschap

Taak 1

De deelnemer kan zorg dragen voor de eigen gezondheid en kan reflecteren op de eigen leefstijl als burger en werknemer.

Kenmerken van de taakuitvoering

1. De deelnemer kan de kenmerken van een gezonde leefstijl toelichten en kan hierbij op de eigen leefstijl reflecteren als burger en werknemer.
2. De deelnemer herkent relevante gezondheidsrisico's in zijn omgeving en kan toelichten welke stappen hij onderneemt of keuzes die hij maakt om deze bij zichzelf te beperken.
3. De deelnemer kan relevante en feitelijke informatie/bronnen verzamelen gezien de vragen die hij heeft over zijn gezondheid.
4. De deelnemer kan aantonen welke adviezen en feedback hij ontvangt van anderen over zijn gezondheid en kan aangeven welke acties hij onderneemt gezien de adviezen en feedback.
5. De deelnemer kan een aantal organisaties benoemen die gezondheid bevorderende producten of diensten aanbieden in de samenleving voor sport, werken en ontspanning.
6. De deelnemer kan aantonen dat hij activiteiten onderneemt om een evenwicht tussen inspanning (werken, leren, zorgen voor jezelf en anderen) en ontspanning te handhaven in zijn leefstijl.
7. De deelnemer kan aantonen dat hij de regels/voorschriften toepast, in het dagelijkse leven en tijdens het arbeidsproces, die zijn gezondheid en die van anderen niet schaden.
8. De deelnemer kan aantonen dat hij initiatieven onderneemt om een gezonde leefstijl te onderhouden.

4.2 Kwalificatie-eisen burgerschap – ABO-kwalificatie niveau 3 en 4

Burgerschap (ABO-niveau 3 en 4)	
Domein 1: Politiek-juridisch burgerschap	
Taak 1	
De deelnemer kan participeren aan politieke besluitvorming en beleidsbeïnvloeding.	
Kenmerken van de taakuitvoering	
1.	De deelnemer kan een toelichting geven over de werking van de parlementaire democratie en democratische rechtsstaat.
2.	De deelnemer kan een aantal actuele maatschappelijke dilemma's toelichten en aangeven op welke wijze hierover besluiten worden genomen.
3.	De deelnemer herkent de basiswaarden van onze samenleving en kan dit toepassen in zijn handelen en meningsvorming.
4.	De deelnemer kan relevante informatie/bronnen verzamelen voor beleidsbeïnvloeding en kan de informatie beoordelen door onderscheid te maken tussen argumenten, beweringen, feiten en aannames.
5.	De deelnemer herkent verschillende vormen van inspraak binnen en buiten de instelling
6.	De deelnemer herkent de verschillende politieke stromingen en kan zijn mening hierover onderbouwen met relevante en feitelijke informatie.
7.	De deelnemer kan de oorzaak en gevolgen bij een aantal politieke keuzes toelichten met relevante en feitelijke informatie.
8.	De deelnemer kan een dialoog/discussie/debat voeren om tot besluitvorming/beleidsbeïnvloeding te komen en kan hierbij feedback geven en/of ontvangen en conflicthantering toepassen.
9.	De deelnemer kan onrechtvaardige situaties herkennen en kan aangeven welke acties ondernomen kunnen worden om dit aan de orde te stellen.
10.	De deelnemer kan bij besluitvorming een vergelijking maken tussen individuele belangen en collectieve belangen en kan zijn mening hierover onderbouwen met relevante en feitelijke informatie.
11.	De deelnemer kan aangeven hoe hij een bijdrage heeft geleverd aan de besluitvorming in een groep.

Burgerschap (ABO-niveau 3 en 4)	
Domein 2: Economisch burgerschap	
Taak 1	
De deelnemer kan participeren aan het arbeidsproces en de arbeidsgemeenschap, waar hij deel van uitmaakt, en kan aangeven hoe hij een bijdrage hieraan heeft geleverd.	
Kenmerken van de taakuitvoering	
1.	De deelnemer kan regels van zijn werkomgeving toepassen.

2. De deelnemer kan aangeven wat de rechten en plichten zijn als werknemer en kan aangeven welke weg te bewandelen.
3. De deelnemer kan aantonen dat hij gebruik maakt van andermans spullen, op een zorgvuldige en verantwoordelijke manier.
4. De deelnemer kan aantonen dat zijn kleding/uiterlijk past bij zijn werkomgeving.
5. De deelnemer kan aantonen dat hij voorzichtig omgaat met vertrouwelijke informatie die, tijdens het deelnemen aan het arbeidsproces en de arbeidsgemeenschap, naar voren komt.
6. De deelnemer kan aantonen dat hij zijn afspraken nakomt wanneer hij deelneemt aan het arbeidsproces en de arbeidsgemeenschap.
7. De deelnemer kan aantonen dat hij verantwoordelijkheid neemt voor eigen handelen wanneer hij deelneemt aan het arbeidsproces en de arbeidsgemeenschap.
8. De deelnemer kan aantonen dat hij positieve en negatieve feedback kan ontvangen over zijn werkhouding en kan aantonen dat hij acties onderneemt ten opzichte van de ontvangen feedback.
9. De deelnemer kan aantonen dat hij initiatieven neemt om andere werkzaamheden uit te voeren als hij klaar is met zijn taken.
10. De deelnemer kan aantonen dat hij initiatieven neemt om verbeteringen aan te dragen in zijn werkomgeving en professionele ontwikkeling.

Taak 2

De deelnemer kan participeren als een consument in de maatschappij op een adequate en verantwoordelijke wijze.

Kenmerken van de taakuitvoering

1. De deelnemer kan een overzicht geven van zijn inkomsten en uitgavenpatroon en kan bij aankoop van producten en diensten rekening houden met zijn inkomen en uitgavenpatroon.
2. De deelnemer kan aangeven wat zijn eigen wensen zijn in relatie met zijn financiële speelruimte en kan afwegingen maken bij de aanschaf van producten en diensten met betrekking tot maatschappelijke belangen zoals duurzaamheid en gezondheidsaspecten.
3. De deelnemer kan onderscheid maken tussen reclames en feitelijke informatie.
4. De deelnemer kan voldoende en relevante en feitelijke informatie verzamelen over het product en/of de dienst door onder andere de juiste vragen te stellen over het product en of de dienst die onder anderen betrekking heeft op maatschappelijke belangen en gezondheidsbelangen.
5. De deelnemer kan aangeven wat de voordelen en nadelen zijn van het aan te schaffen product en/of de dienst op basis van de opgezochte informatie, die onder anderen betrekking heeft op maatschappelijke belangen en gezondheidsbelangen.
6. De deelnemer kan beargumenteren welk product en/of welke dienst het meest geschikt is, op basis van opgezochte informatie over het product of de dienst.
7. De deelnemer kan op basis van zijn ervaring met het aangekochte product en/of dienst beargumenteren of het een goede aankoop of miskoop is.
8. De deelnemer kan zich beroepen op zijn consumentenrechten.

Domein 3: Sociaal-maatschappelijk burgerschap

Taak 1

De deelnemer kan een actieve bijdrage leveren aan een duurzame samenleving.

Kenmerken van de taakuitvoering

1. De deelnemer herkent de grondrechten en plichten van onze samenleving.
2. De deelnemer herkent de aspecten van breed geaccepteerde sociale omgangsnormen en kan dit toepassen in verschillende situaties.
3. De deelnemer herkent de kenmerken van ethisch en integer handelen en kan dit toepassen.
4. De deelnemer herkent de kenmerken van een duurzame samenleving.
5. De deelnemer kan een toelichting geven van de maatschappelijke dilemma's en kan zijn mening hierover onderbouwen met relevante en feitelijke informatie.
6. De deelnemer herkent de verschillende (sub)culturen in onze samenleving en kan de kenmerken hiervan beschrijven.
7. De deelnemer kan de kenmerken en oorzaken van de spanningen tussen de (sub)culturen en bevolkingsgroepen in onze samenleving toelichten met relevante en feitelijke informatie.
8. De deelnemer kan aantonen dat hij in zijn gedrag en opvatting de culturele verscheidenheid in onze samenleving waardeert.
9. De deelnemer kan het doel en de invloed van sociale en professionele netwerken toelichten met relevante en feitelijke informatie.
10. De deelnemer kan aantonen dat hij mogelijke verbeteringen in de omgeving voor een duurzame samenleving initieert en organiseert.

Domein 4: Vitaal burgerschap

Taak 1

De deelnemer kan zorg dragen voor de eigen gezondheid en kan reflecteren op eigen leefstijl als burger en werknemer.

Kenmerken van de taakuitvoering

1. De deelnemer kan de kenmerken van een gezonde leefstijl toelichten en kan hierbij op eigen leefstijl reflecteren als burger en werknemer.
2. De deelnemer herkent relevante gezondheidsrisico's in zijn omgeving en kan toelichten welke stappen hij onderneemt of keuzes die hij maakt om deze bij zichzelf te beperken.
3. De deelnemer kan relevante en feitelijke informatie/bronnen verzamelen gezien de vragen die hij heeft over zijn gezondheid.
4. De deelnemer kan aantonen welke adviezen en feedback hij ontvangt van anderen over zijn gezondheid en kan aangeven welke acties hij onderneemt gezien de adviezen en feedback.

5. De deelnemer kan een aantal organisaties benoemen die gezondheid bevorderende producten of diensten aanbieden in de samenleving voor sport, werken en ontspanning.
6. De deelnemer kan aantonen dat hij activiteiten onderneemt om een evenwicht tussen inspanning (werken, leren, zorgen voor jezelf en anderen) en ontspanning te handhaven in zijn leefstijl.
7. De deelnemer kan aantonen dat hij de regels/voorschriften toepast, in het dagelijkse leven en tijdens het arbeidsproces, die zijn gezondheid en die van anderen niet schaden.
8. De deelnemer kan aantonen dat hij initiatieven onderneemt om een gezonde leefstijl te onderhouden.

